

Eindtermen: historiek en interpretatie

Hoorzitting Commissie Vlaams
Parlement
19 januari 2016

Roger Standaert

Indeling

- Twee delen:
- 1. Historiek
 - Beknopt
 - Grote lijnen
 - Relevantie voor deel 2
- 2. Interpretatie en discussiepunten
 - Vanuit ervaringen: duidelijkheid, eenvoud en efficiëntie
 - Vanuit comparatief standpunt

Deel 1: Beknopte historiek

- Mogelijke tekst: “Twintig jaar eindtermen: een terugblik”. Tijdschrift voor Onderwijsrecht en Onderwijsbeleid (TORB), 2011-2012, september-oktober, p. 2-22.

Directe voorgeschiedenis

- Grondwets hervorming 1988
- December 1988: Bijzonder decreet ARGO
- Juli 1990: Decreet VIOR
- Commissie Monard

Commissie Monard

- 1990: twee rapporten
- Kwaliteitsdriehoek
 - Eindtermen en leerplannen
 - Inspectie
 - Begeleiding
- Onderscheid inspectie – begeleiding
- Oprichting DOW: statuut

Citaat commissie Monard

- “Gezien de gevoeligheid van diverse onderwijsbetrokkenen met betrekking tot de fundamentele onderwijsopties dienen deskundigheid en onafhankelijkheid de basis te vormen voor een samenwerking van alle betrokkenen op basis van vertrouwen en wederzijds respect en waardering” (rapport II, p. 32).

Oral history na commissie Monard

- De betekenis van het begrip 'essentie' of 'minimum'
- Eindtermen en statuut pedagogische begeleiding
- Statuut DVO
- Eensluidend advies
- Eindtermen einde basisschool, of ook na eerste graad?
 - Druk Steinerscholen: zesde jaar

Decreet 17 juli 1991

- Definitie eindtermen (gewijzigd in 1995 en 2002): minimum per structuuronderdeel.
- Dus ook leerplannen voor uitbreiding en methodische aanpak
- Procedure: eensluidend advies
- Oprichting DVO en Inspectie
 - Taken DVO:
 - Eindtermen
 - Analyse-instrumenten inspectie
 - Criteria leerplannen

Startfase: elan

- Startintenties
- Algemene toelichting
- Basisonderwijs:
 - 5 leergebieden
 - Leren leren
 - Sociale vaardigheden
- OD voor kleuteronderwijs
- Decreet februari 1995:
 - Goedkeuring Basisonderwijs
 - Definitie ET plus VOET
 - Ontwikkelingsdoelen
 - Begrip meerderheid

Weerstand secundair onderwijs

- Argwaan ET eerste graad
- Juni 1995: reductie ET (VIOR)
- Politieke weerstand
 - September 1995: interkabinettengroep
 - December 1996: STEINER-arrest
basisonderwijs
 - Malaise

Decreet 24 juli 1996

ET eerste graad

Realiseren leerplannen vs ET

Controle VOET + attitudes

$\frac{3}{4}$ de eensluidend advies

Onrechtstreeks:

syntheselessenroosters

Decreet 15 juli 1997

- Herwerking van vernietigd decreet ET basisonderwijs
- Zware reductie
- Meer attitudes
- Afwijkingsprocedure
- Ingang sept. 1998

Moeilijkheden tweede en derde graad SO

- Terughoudendheid VIOR
- Procedure VOE arbitragehof
- Specifieke eindtermen
- Uitstelstrategie
- Hiaat: 3 jaar aansluiting tweede graad

Oplossingen

- Themadecreet 18 januari 2002
- Decretale en afgeleide SPET: 2 lagen
- Beroepsprofielen en studieprofielen
- Primaat parlement
 - “desgewenst”
 - gewoon advies
- Ingang 2002
- Eerste peilingsproef
- Ingang SPET ASO 2004

Legislatuur 2005 – 2009 (1)

- “Evidence based”-principe
- Peilingsonderzoeken
- Consensusconferenties
- Systeem-aanpak
- Paralleltoetsen
- Beleidsvoerend vermogen

Legislatuur 2005 – 2009 (2)

- ICT-eindtermen
- Prioriteit talen
 - Nederlands
 - Vreemde talen
- Techniek
- Natuurwetenschappen eerste graad
- Herziening VOET
- Beter Bestuurlijk Beleid: entiteit curriculum

Legislatuur 2009- 2014

- Besparingen
- Hervorming DKO: eindtermen
- Hervormingsplannen SO
- Decreet kwaliteit
- Positionering DVO - Curriculum: agentschap
- Kwaliteitsdriehoek verdwijnt

Deel 2: Interpretatie en theses

- Vanuit ervaring
- Vanuit comparatief standpunt
- Vanuit principes:
 - duidelijkheid
 - eenvoud
 - Continuïteit: geen 'institutional amnesia'
 - efficiëntie

Inleiding

- Moeizame evolutie: zoektocht naar evenwicht overheid – scholen/besturen
- De bedding is gelegd, maar er zijn nog kronkels
- Geen breuk met het verleden: zone van de naaste omgeving
- Grondige revisie en vervangstukken

Belang van een transparant minimum

- Gelijke behandeling van alle leerlingen
- Duidelijkheid over wat je moet bereiken om te slagen
- Noodzakelijke voorwaarde voor differentiatie (remediëring en uitbreiding)
- Bevorderen lokale autonomie en professionaliteit leraren
- Belang voor toepassing M-decreet

2.1 Het begrip 'eindtermen'

- Minimum, dus ook uitbreiding mogelijk (leerplannen)
- Kennis, vaardigheden en attitudes
- Juridisch begrip
 - Onafhankelijk t.o.v. modische termen
- Geen uniforme formulering
 - Verschil open doelen, gesloten doelen, attitudes

2.1.bis: het begrip eindtermen

- Waardegevoeligheid
- Zo concreet mogelijk: transparantie
- Diverse formuleringen op basis van criteria
 - Plaats in het curriculum
 - Aard van het vak of leergebied
 - Waardegevoeligheid: meer openheid en keuze
 - Attitudes

2.1 ter: het begrip eindtermen

- Minimum of essentieel?
- Onderscheid bereiken en nastreven
 - Haalbaar: bereiken
 - Wenselijk: nastreven
 - Nastreven is ambitieus
- Drie soorten
 - Te bereiken ET
 - Na te streven ET
 - Te kiezen ET (buitengewoon onderwijs)

2.2. Vakoverschrijdende ET (leergebiedoverschrijdende ET)

- Vlaanderen als pionier
- Europees Voorzitterschap 2003
- Invloed op sleutelcompetenties EU 2006
- Misverstand: in een bepaald vak plaatsen
 - Tegen de visie van human resources in een school

2.3. Per vak of los van de vakken?

- Basisonderwijs: leergebieden
- Secundair onderwijs: per vak

Duidelijkheid en haalbaarheid

Inbedding in bestaande structuren

Los van de vakken leidt tot onduidelijkheid

Internationaal: geen precedentes

Daarom vakoverschrijdende ET

2.4. ET en arbeidsmarktgerichte richtingen (2de en 3de graad SO)

- ET voor algemene vorming
- Beroepsprofielen voor arbeidsmarktgerichte trajecten
- Liefst modulair voor beroepsprofielen
 - Succesbeleving in deelcertificaten
 - Terugdringen van ongekwalificeerde uitstroom
 - Inclusieve maatregel (stigma BuSO, DBSO, duaal leren, BSO...)

2.5. Doelgroep van de ET

- Oorspronkelijk: publieke opinie
- Geleidelijk: leerplanmakers
- Tweefasenstructuur te complex en niet transparant
- Terug naar de oorsprong
 - Transparantie voor ouders en belangstellenden
 - Duidelijkheid voor leraren en scholen

2.6 Sanctionering en certificering

- Certificering op basis van leerplannen?
- Certificering op basis van eindtermen?
- Argument van gelijke behandeling
- Evenwicht overheid- lokale autonomie
- Vrije ruimte aan schoolbesturen voor uitbreiding

2.7 Eindtermen en leerplannen

- Eindtermen zijn minimum
- Bewaken minimumkwaliteit
- Garanderen gelijke behandeling
- Noodzaak aan uitbreiding en verdieping
 - Opvoedingsprojecten, eigen aanpak
 - Diversiteit in de samenleving
 - Lokale autonomie
 - Eigen inbreng van de professionals

2.8 Consequenties

- Leerplannen zijn initiatief van schoolbesturen
- Behoren niet tot toezicht overheid
- Eindtermen zijn basis voor toezicht binnen CIPPO-model
- Leerplannen niet meer goedkeuren door inspectie
- Als ET minima zijn, wat dan met afwijkingsprocedures?

Vragen voor revisie

- Behoud van de term 'eindtermen'?
- Behoud van het concept VOET?
- ET aanvankelijk rekenen en aanvankelijk lezen?
- Welke is de doelgroep van de ET?
- Zijn de ET de norm voor certificering?
- Wat met afwijkingen van de ET?

Vragen bis

- Wie stuurt de herziening van de ET aan?
- Wat met beroepsprofielen in plaats van ET in arbeidsmarktgerichte trajecten?
- Sleutelcompetenties (los van vakken) of vakgerichte eindtermen?